ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆ

Տրեստ, ա.թ.

1653-ան

Գրադարան

1481-2005

ու կէ գործ
որկ րա մուլ
ո րո նել
ո րո վայն
ո րո տալ
ուխ տա ւոր
ուղ ղա փառ
ու նե ւոր
ու սա նիլ
ու քա նալ

Չ

չա րա փառ
չար չա րանք
չքա ւոր

Պ

պա հան ջել
պա հա պան
պա հու նի
պա ղա տանք
պաշ տօն եայ
պա պա կիլ
պա պան ձիլ
պա տա հիլ
պա տա նի
պա տա ռել
պա տաս խան
պա տա րագ
պա տե րազմ
պատ ժա պարտ
պատ կա ռանք
պատ մու թիւն
պա տու հան
պատ ուի րան
պատ ուա կան
պա տու հաս
պա րու նակ

Ջ

ջախ ջա խել
ջեր մե ռանդ
ջ րա բուխ
ջ րա կիր
ջ րա բեր
ջր հե ղեղ

Ռ

ռամ կա կան

Ս

սա դայ էլ
սա ղա ւարտ
սա սա նիլ
սա տա կիլ
սա տա նայ
ս գա ւոր
սե րո բէ
սե փա կան

սի րա մարգ
սպա սա ւոր
սր բա զան
սր տա գէտ
սրտ մ տիլ
սև ե ռիլ

Վ

վաղ վաղ կոտ
վայ ե լուչ
վայ րե նի
վա նա կան
վար դա պետ
վեր ար կու
վէ րա տին
վեր նա տուն
վի րա ւոր

Տ

տաղտ կա նալ
տա նու տէր
տա ռա պանք
տա սա նորդ
տա տա նիլ
տա րա ժամ
տա րա ծել
տա րե մուտ
տժ գո հանք
տի ե զեր
տ մար դի
տո չո րիլ
տ րո րել
տօ նա ցոյց

Ր

րա բու նի

Ց

ցան կու թի

Փ

փա րա տել
փա փա քել
փափ կա սուն
փե սա յու
փո թո րիկ
փո խա նորդ
փո խա տու
փո խա րէն
փո խար կել
փո շի ման

Ք

քար կո ծել
քա հա նայ
քա մա հել

Օ

օ րի նակ
օ րո րոց
օգ տա կար

Զոր-

Չորրորդ հետեւեալն բառք
բազմավանկք ։

Աշ խա տա ւոր
Բա րե համ բաւ
Գա ւա ռա պետ
Դիւր ա հա ւան
Ե րաշ խա ւոր
Զօր հա նա պազ
Էր ըմ կը տաւ
Ըն կե րա նալ
Թա փա ռա կան
Ժա ռան գա ւոր
Ի րա ւա գետ
Լու սա ւո րիչ
Խա ղա ղա սէր
խա չե լու թի
Ծի րա նա զգեստ
Կա թու ղի կէ
Հա զա րա պետ
Ձա խոր դու թի
Ղօ ղան ջա կան
Ճշ մար տա բան
Մա տու ցա նել
Յան կար ծա կի
Նա ւա կա տիք

Շուր ջա նա կի
Ու շա թա փիլ
Չա րա բա նել
Պատ կա նա ւոր
Ջա տա գո վել
Ռաբ բի ա կան
Ստեղ ծա գոր ծել
Վե րա կա ցու
Տա րա կու սանք
Րա բու նա կան
Ցաւ ակ ցու թի
Փո խա րի նել
Քա ջա լե րել
Օ տա րա կան

Հինգերորդ հետեւեալն բառք
հնգավանկք ։

Ա ռաջ նոր դա կան
Բա ւա կա նա նալ
Գե րեզ մա նա տուն
Դպ րա պե տու թի
Եր կիր պա գա նել
Զար մա ցու ցա կան
Է ու թե նա կան
Ըն կե րակ ցու թի
Թա խան ձո ղա կան

Ժա մա նա կա կան
Ի րա կա նա պէս
Լեզ ուա գա րու թիւն
Խոս տո վա նա հայր
Ծած կա գի տու թիւն
Կեր պա րա նա կից
Հայ րա պե տա կան
Ձանձ րա ցու ցա նել
Ղե կա վա րու թիւն
Ճա նա պար հոր դել
Մշ տն ջե նա ւոր
Յու սադ րո ղա կան
Նա խա պե տա կան
Շա հա սի րու թիւն
Ողոր մա ծու թիւն
Չա րա կա մու թիւն
Պատ ուա կա նու թիւն
Ջահ րն կա լու թիւն
Ռամ կա կա նու թիւն
Սա տա նայ ա կան
Վեր ջա բա նու թիւն
Տա ղա չա փա կան
Րոպ պէ ա վա ճառ
Ցո փա բա նու թիւն
Փա ռա բա նու թիւն
Քաղց րա բա նու թիւն
Օրհ նա բա նու թիւն

Համարողութիւն թուականութեան ըստ հայոց.

Ա. մէկ	Ճ. հարիւր
Բ. երկու	Մ. Բ հար
Գ. երեք	Յ. Գ հար
Դ. չորս	Ն. Դ հար
Ե. հինգ	Շ. Ե հար
Զ. վեց	Ո. Զ հար
Է. եօթն	Չ. Է հար
Ը. ութն	Պ. Ը հար
Թ. ինն	Ջ. Թ հար
Ժ. տասն	Ռ. հազար
Ի. քսան	Ս. Բ հազ
Լ. երեսուն	Վ. Գ հազ
Խ. քառասուն	Տ, Դ հազ
Ծ. յիսուն	Ր. Ե հազ
Կ. վաթսուն	Ց. Զ հազ
Հ. եօթանասուն	Ւ. Է հազ
Ձ. ութսուն	Փ. Ը հազ
Ղ. իննսուն	Ք. Թ հազ

Վ. Ե Ր Ջ.

ՀԱՄԱՌՕՏՈՒԹԻՒՆ

Քրիստոնէական վարդապետութեան:

Հրց: Զինչ պիտոյ է ունիլ քրիստոնէին առ՚ի փրկիլ:

Պտս: Զչորեսին զայսոսիկ. զհաւատ, զյոյս. զսէր և զբարեգործութիւն:

Հրց: Քանի՞ ինչ հարկաւորք են քրիստոնէին որոշակի հաւատալ:

Պտս: Երեք են. Առաջինն է թէ է Ած, որ զբարեգործսն վարձատրէ յաւիտենական կենօք. և զչարագործսն պատժէ յաւիտենական տանջանօք: Երկրորդն է երրորդութիւն Ածային անձանց. քզի Ածութ՚ին

թ՟են որ մի է էութ՟բ, ու-
նի զերիս անձինս, որք են
Հայր. և որդի. և ս՟բ Հոգի։
Երրորդն է մարդեղութ՟ին
որդւոյն ա՟յ. ք՟զի որդին ա՟յ
վ՟ս մեր մարմնացաւ. և է կա-
տարեալ ա՟ծ. և կատարեալ
մարդ. որ և վ՟ս փրկութ՟ե մե-
րոյ չարչարեցաւ. մեռաւ.
և յարեաւ։

Երրդ։ Ո՞րն է հանգանակն առաքելա-
կ՟ն, զոր շարադրեցին առաքե՟լքն
յորժամ չոգան ՚ի քարոզութ՟ի։
պ՟խս։ Այս. Հաւատամ ՚ի մի ա՟ծ
՚ի հայրն ամենակարօղ յա-
րարիչն երկնի և երկրի։ Ե՟
՚ի յ՟ս ք՟ս յորդին ն՟ր միածին-
տ՟րն մեր։ Որ յղացաւ ՚ի հոգ-
ւոյն ս՟բյ. ծնաւ ՚ի մարիա-
մայ կուսէն։ Չարչարեցաւ
ենթ պոնտացւոյ պիղատոսի.
խաչեցաւ. մեռաւ. և թաղե-
ցաւ։ էջ ՚ի դժոխս. յերրորդ-
աւուր յարեաւ ՚ի մեռելոց։
Համբարձաւ յերկինս, նըս-
տի ընդ աջմէ ա՟յ հօր ամե-
նակարողէ. Աստի գալոց է
դա-

դատել զկենդանիս և զմե_
ռեալս ։ Հաւատամ՚ի Հոգին
սբ։ ՚ի սբ կաթուղիկէ եկե_
ղեցին. ՚ի Հաղորդութին սբց։
՚ի թողութին մեղաց ՚ի յարու_
թին մարմնոյ։ Եւ ՚ի կեանսն
յաւիտենից։ Ամէն։

հրց։ Ո՞րն է աղօթքն տէրունա_
կան.

պտս։ Այս է. Հայր մեր որ յեր_
կինս ես. սբ եղիցի անուն քո.
եկեսցէ արքայութին քո. եղի_
ցին կամք քո ոպ յերկինս և
յերկրի։ զհաց մեր հանապա_
զորդ. տուր մեզ այսօր. և
թող մեզ զպարտիս մեր. ոպ և
մեք թողումք մերոց պարտա_
պանաց. և մի տանիր զմեզ ՚ի
փորձութին. այլ փրկեա զմեզ ՚ի
չարէ. զի քո է արքայութին.
և զօրութին. և փառք յաւի_
տեանս. Ամէն։

հրց։ Գիտե՛ս արգեօք և զողջոյնն.
ասա՛ զի տեսից։

պտս։ Ողջոյն քեզ մարիամ. լի շնոր_
հօք տէր ընդ քեզ. օրհնեալ
ես դու ՚ի կանայս. և օրհն_
եալ

եալ է պտուղ որովայնի քո
յն․ սրբուհի մարիամ, մայր
այ, բարեխօսեա՛ վս մեր մե-
ղաւորացս․ այժմ, և ՚ի ժա-
մու մահուան մերոյ․ Ամէն։

Հրց․ Քանի՞ են գործք ողորմութեան․

Պտխ․ Երկու են․ հոգևոր․ և մար-
մնաւոր։

Հրց․ Ո՞յք են հոգևոր գործք ո-
ղորմութեան։

Պտխ․ Եօթն ս̃ք են․ Ուսուցանել
զտգէտս․ Տալ զբարի խոր-
հուրդս տարակուսելոց։ Մխի-
թարել զվշտացեալս․ Յան-
դիմանել և ուղղել զմոլորեալս․
Թողուլ ընկերին զընկալեալ
վնասն․ Տանիլ և համբերել
ապականութեանց ընկերին․ Աղա-
ղօթել վս կենդանեաց և ննջե-
ցելոց։

Հրց․ Ո՞յք են գործք մարմնաւոր ո-
ղորմութեան։

Պտխ․ Սոքա են․ Կերակրել զքաղ-
ցեալս․ Արբուցանել զծարա-
ւեալս։ Զգեցուցանել զմերկս․
Ընդունիլ ՚ի տուն զօտարս և
զպանդուխտս․ Տեսանել զհի-

ւանդս

ճանդս · Այց առնել բան-
տարկելոց · Ու թաղել զմե-
ռեալս

Հարց. Քանի՞ են պատուիրանքն Այ.

Պատ. Տասն սուրբ են · 1· Ես եմ
Տր Աստուած քո, մի՛ ունիցիս զայլ
Աստուած առաջի իմ: 2· Մի՛ առ-
նուցուս զանուն Այ քոյ ըն-
դունայն: 3· Յիշեա՛ սրբել զօր
շաբաթուն · այս· զտօնս : 4·
Պատուեա՛ զհայր քո և զմայր
զի երկայնակեաց լինիցիս 'ի
վր երկրի : 5· Մի՛ սպանա-
ներ : 6· Մի՛ շնար · 7· Մի՛
գողանար : 8· Մի՛ սուտ վկայ-
եր : 9· Մի՛ ցանկար կնոջ ըն-
կերի, քոյ : 10· Մի՛ ցանկար
ընչից ընկերի քոյ · և մի՛ ո-
ևիցէ իրաց որ նր է :

Հարց. Քանի՞ են պատուիրանք ե-
կեղեցւոյ:

Պատ. Հինգ են · 1· Տեսանել զպա-
տարագ յաւուրս կիւրակէից ·
2· Ծոմապահ լինիլ յա-
ւուրս աղուհացից · և յայլ ա-
ւուրս հրամայեալս · և 'ի մէջ
շաբաթու պահել պահս զչո-

ւուրս երկուս ։ 3. Խոստովանել գոնէ յամին միանգամ ։ 4. Ընդունել զհաղորդութիւն գոնէ յամին միանգամ՝ ի զատկի յարութեան տեառն ։ 5. Չպսակել յաւուրս արգելեալս յեկեղեցւոյ ։

Հրց. Ո՞յք են օրէնքն բնական ։

Պտս. Երկուքն են. 1. Զոր ինչ կամիս թէ արասցեն քեզ մարդիկ. զնոյն արա և դու նոցա ։ 2. Եւ զոր ինչ ոչ կամիս թէ արասցեն քեզ մարդիկ. և դու մի՛ առներ նոցա ։

Հրց. Քանի՞ են խորհուրդք եկեղեցւոյ ։

Պտս. Եօթն են. Մկրտութիւն. Դրոշմ. Հաղորդութիւն. Ապաշխարութիւն. Վերջին օծումն. Կարգ. և Պսակ.

Հրց. Քանի՞ են պարգևք հոգւոյն սրբոյ ։

Պտս. Եօթն են. Իմաստութիւն. Հանճար. Խորհուրդ. կամ որ նոյն է խրատ. Զօրութիւն. կամ որ նոյն է արիութիւն. Գիտութիւն. Աստուածպաշտութիւն՝ կամ որ նոյն է գթութիւն.

թուն. և Երկիւղն Այ:

Հրց: Ո՞րք են պտուղք հոգւոյն սրբոյ.

Պտս: Սոքա են. Սէր. խնդութի. խաղաղութի. համբերութի. երկայնմտութի. բարութի. քաղցրութի. հեզութի. հաւատ. համեստութի. ժուժկալութի. և ողջախոհութի:

Հրց: Քանի՞ են բարոյական առաքինութիք:

Պտս: Չորք են. խոհեմութի. արդարութի. արիութի. և բարեխառնութի:

Հրց: Ո՞րք են եօթն առաքինութիւնք ընդդէմ եօթն գլխաւոր մեղաց:

Պտս: Սոքա են. Խոնարհութի. Եղբայրսիրութի. Համբերութի. Հոգևոր ջանք. Ազատականութի. Պահեցողութի. և ողջախոհութի:

Հրց: Ո՞յք են. և քանի՞ աւետարանական երանութիւնքն:

Պտս: Ութն. ո՞յք են. 1. Երանի՛ աղքատաց հոգւով. զի նոցա է արքայութին երկնից: 2. Երանի՛ հեզոց. զի նք ժառանգես-

ցեն

ցեն զերկիր ։ 3։ Երանի՜ սգա-
ւորաց ․ զի նք մխիթարեսցին ։
4։ Երանի՜ որք քաղցեալ ք, և
ծարաւիք իցեն արդարութե ․
զի նք յագեսցին ։ 5․ Երանի՜
ողորմածաց ․ զի նք զողոր-
մութի գտցեն ։ 6․ Երանի՜ այ-
նոցիկ ․ որք սբ են սրտիւք,
զի նք զած տեսցեն ։ 7․ Ե-
րանի՜ խաղաղարարաց ․ զի նք
որդիք այ կոչեսցին ։ 8․ Ե-
րանի՜ այնոցիկ որք հալածեալք
իցեն վս արդարութե, զի նց
է արքայութին երկնից ։

Հրց։ Ո՞յք են աւետարանական խոր-
հուրդքն ։

Պտս։ Այսք են ․ կամաւոր աղքա-
տութի ․ մշտնջենաւոր ողջա-
խոհութի ․ և կատարեալ հնա-
զանդութի ։

Հրց։ Ո՞րք են եօթն գլխաւոր մեղք ։

Պտս։ Այսք են ․ Հպարտութի ․ նա-
խանձ ․ բարկութի ․ ծուլութի ․
ագահութի ․ որկրամոլութի ․ և
բղջախոհութի ։

Հրց։ Ո՞յք են մեղքն որք են ընդ-
դէմ հոգւոյն սբյ ։

պտս։

պտս. Աք են. Յանդգնութի՛ւն. յուսահատութի՛ւն. ընդդիմանալ ճշմարտութե՛ան. նախանձ ընդդէմ բարեաց եղբօրն զոր ընկալեալ է յԱստուծոյ. խստասրտութի՛ւն. և անզղջութի՛ւն մինչ ի մահ:

հրց. Ո՞րանք են մեղք որք բողոքեն յերկինս:

պտս. Չորք են. կամաւոր մարդասպանութի՛ւն. մեղք ընդդէմ բնութե՛ան. որ և ասի սոդոմական. զրկումն աղքատաց. որբոց. և այրեաց. հատանել զվարձս մշակաց:

հրց. Ո՞րանք են արտաքին զգայարանք մարդոյ:

պտս. Հինգ են. Տեսանելիք. լսելիք. հոտոտելիք. ճաշակելիք. և շօշափելիք:

հրց. Զի՞նչ են գանձք ներողութե՛անց. և յումմէ՞ բաշխին:

պտս. Գանձք ներողութեանց են արդիւնք չարչարանաց. և մահուան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. և մօր նորա Մարիամու կուսին. և Սրբոց, գանձեալք 'ի սուրբ եկեղեցին, և մատակարար այսմ է Պապն Հռովմայ:

հրց.

հրց։ Որի՞նչ են վերջինք մարդոյ ։

պտ։ Ե՛ն . Մա՛հ . դատաստան . դժոխք. և արքայութի՟ն ։

հրց։ Քանի՞ մասունք են այժմ դժոխոց ։

պտ։ Չորեք . դժոխքն դատապարտելոց . լիմբոսն մ̅ մանկանց, որք առանց մկրտութե̃ մեռանին . և քաւարան ։

Զան զուգակից սիրն ծանիր.
որ միշտ ասէ թէ զօրացիր:
Ի խոր քնոյ մահու զարթիր.
և յանձին քում զգաստացիր:
Յանցաւորացըս մի խաբիր.
յանանց կենացըն մի զրկիր.
Զարդարութեն այժմ զգեցիր.
և անդ փառօք պայծառացիր:
Ին՝ էից լուսոյն համուրց ծագող.
խրատէ լինել միշտ հայեցող:
Զմեղս ասէ ատեա և թող.
և սրբութենցըն լեր սիրող.
Զի ո՞չ չէ խաւար կրող.
պայծառ լուսոյն, և նմանող:
Այսպէս հոգի չարեաց գործող.
մաքուր լուսոյն չէ ընդունող.
Աթն ընկերի քո պատահել.
բարեաց իրաց, ինչ յաջողել.
Խրատէ զքեզ մի յաչաղել.
մի մախանօք զքեզ այրել:
Այլթէ կամիս ասէ հանգչել.
և աստուծոյ հաճոյ լինել.
Դու գոհուն տուողին յաւել.
այնմ՝ որ գիտէ հաւասարել:
Թօն թագ ասէ արքունական.
կին պետութեն իշխանական.
Թէ ընկալցիս դու՝ զմարդկան.
մի

մի՛ համարիր քեզ սեպհական։
Այլ ըստ հարանց քոց որ անցին·
ծանի՛ր զքեզ ծաղկի նման·
Եւ մի՛ լինիր ամբարտաւան·
այլ քաղցր և հեզ խոնարհական։
Ուէն՝ ժամկեայ զկեանքս անցաւոր·
կարծել չլոտայ քեզ փառաւոր·
Ով լծէ 'ի կառս ես լծադաւոր։
Եւ կամ իշխան յոյժ զօրաւոր,
Հողոյ ծնունդ ես հիւթաւոր·
յոր դառնալոց ես բնակաւոր·
Այլում գործոյ կաս գործաւոր·
ուստի կոչիս ոչ կամաւոր·
Ինն 'ի ցասմանէ դու 'ի բաց լեր·
և մի՛ զքեզ ասէ այլեր·
Եւ մի՛ զրանս թունաբեր·
առ 'ի սրտէդ յառաջ բերեր։
Մի՛ անողորմըն զոք տանջեր·
մի՛ անիրաւ խրօ գործեր։
Ով մի՛ կրեսցես զոր ասաց տէր·
զտանջելն 'ի հուրն մահաբեր
խունն՝ լսել վարդապետէն·
'ի ցաւագին բարկութենէն։
Հանգչել ասէ 'ի չար ախտէն·
և յանհանգիստ սրտնութենէն։
Ընկալ զայն և 'ի տեառնէն·
յերանութեան հեզոյ բանէն·

Ծանի՛ր թէ մերձ է, որ դատէն.
հատուցանել քեզ փոխարէն.
Ասէն՝ խորհրդակից բարի եղեալ.
մերժէ զխորհուրդ խորամանկել:
Լիցի 'ի քէն նա հեռացեալ.
որ յաստուծոյ է ատեցեալ:
Ճշմարտութե՛ն լե՛ր հետեւեալ.
ուղիղ խօսից սիրօղ գտեալ:
Մինչզի եբան լոկ ասացեալ.
լինել երդման գերազանցել:
Ծան՝ ծանուցինէ յոյժ ծնո՛ղոյն.
զբան երդման ուրանալոյն:
Ոի թէ փակեաց Տէ՛ր 'ի յայսոյն.
և 'ի չարէն ասաց զատոյն.
Ոի՛նչ արասցէն 'ի յերդմնլցոյն.
միշտ 'ի յանուն տ՛ն աստուծոյն:
Եւ այն ստութե՛ յոլովագոյն:
որոյ մեղաց չիք վեհագոյն.
Սէրըն կենաց զանցաւորէ.
կրկին դրամօք քաղաք աւէ.
Ընդ մին մտեր մերկ յարգանդէ.
ընդ միւսն ելցես մերկ յաշխարհէ:
Արդ՝ զի՛նչ օգտիս դու 'ի շահէ.
'ի քաղաքիս այս վաճառէ.
Յորժամ՝ առ դուռըն կոչոյտէ.
մահ որ կենաց թշնամին է:

Քոն՝ հայեցայ առէ յոյժ այս բանիւ
և մի՛ զբաղիր միշտ 'ի մնոտիս․
Մ՛ի յապաղեր դու 'ի չարիս։
այլ փոփոխեայց փոյթ 'ի բարիս։
Զի յորժամ՝ ոչ գիտես՝ կոչիս․
և ըստ գործոց քոց պահանջիս։
Եւ թէ չունիս պատասխանիս․
յանլոյս խաւար բանտ արկանիս։
Ձան՝ ձիոյ զքեղ օրինակով․
զմարմինդ 'ի կառըս լծելով․
Եւ կառավար ուղղիչ սանձով․
զհոգիդ առէ՝ անդ նստելով։
Թէ անմոլար ճանապարհով․
գնաս յօրէնս Տեառըն սիրով։
Յայնժամ յառնելն քո մարմնով․
ընդ առաջ նր թռչիս ամպով։
Պատն՝ զեկ առնուլ քեզն՝ ձրիր․
նմանել յայս ծով տայ հմտաբար
Իսէ յուզել այեայն երկար․
ընդդէմ կացցես հզօրաբար․
Սարեալ հոգւոյդ նաւն անդադր․
հողմոյն թեւօքն առ 'ի հանձիր․
Զի հասուսցես անդորրաբար․
յանքոյթ տեղին խաղաղարար․
Ճէն ձմռադայթ առ 'ի սրտէդ․
առէ ծաղեան լուսոյ հանդէտ․

Զբանս

Զբանս բարի հեղ 'ի լեզուեդ·
զողորմութիւն 'ի ձեռանեդ:
Բայց յարարչէն քեզ պարգեւեդ·
մի՛ վատթարաց վատներ յանպէտ:
Թէ ոչ վճար տաս 'ի յանձնեդ·
յորժամ՝ խնդրէ 'ի յառողեդ:
Մենն մերժել 'ի բաց ասէ 'ի քէն·
զախտս մեղաց՝ որ 'ի չարէն·
Զպտունկականն, և զայլն ամէն·
որով դաղտնի նետիւք խոցէն·
Եւ կապարձաց առնու իւր զէն·
'ի գեղեցիկ տեսլեան դիմէն·
Նա հարկանէ զաչս քեզէն·
'ի չարաչար հայեցմանէն·
Յին՝ յինէն ասէ մանուկ ընկալ·
զայս բան խրատ՝ յաշխարհէս կալ·
Ունայնութեց ըզքեզ մի տալ·
մնոտի խաղօք անմտանալ·
Եւ յիմաստնոց դրունս գնալ·
և յուսմանէ ոչ ձանձրանալ:
Զի մի անձին տաս զզջանալ·
յորժամ հնար չէ յետ դառնալ·
Նուն՝ նորոգ ասէ երիտասարդ·
զիմաստութի զգեցի՛ր քեզ զարդ:
Մի՛ զպատմուճան ըզբաղմազօրդ·
որ ըզտղայս առնէ զուարթ·
Եւ զհանճար ծերոց՝ և զխրատ·

որով յայտնի ճանաչես մարդ։
Վանզի յիմարն է հաստեալ յարդ.
իսկ իմաստունն ոսկի զվարդ։
Շան՝ շատ ասէ ո՞չ ձեռունիդ.
հնձեցեալ աւէօք կալ յաշխարհիդ։
Կամէ դառնալ այժմ՚ի հողիդ.
մինչ դեռ ՚ի ձեռս է քեզ բարիդ.
Ծառայեցեր մարմնոյ դերիդ.
մինչև ՚ի յափն տապանիդ։
Տուր ՚ի մնացեալ ժամանակիդ.
մասն ինչ հոգւոյ բանականիդ։
Ոն՝ ուսուցանէ քեզ դիւրութիւն.
և սաստ և անդ լի բարութիւն։
Սիրել զԱստուած ճշմարտութիւն.
և զքո ընկերն ստուգութիւն։
Մերժել զչարն ատելութիւն.
գրկել զբարին սիրելութիւն։
Պահել զհոգիդ քո սրբութիւն.
և անհպարտ խոնարհութիւն։
Զան՝ չար ասէ զագահութիւն.
զի շատ մեղաց է ծնելութիւն.
Օր ՚ի նմանէ է սպանութիւն.
նա՝ է աւար, և գերութիւն.
Ընտի սկսեալք գողութիւն.
և անիրաւ դատողութիւն։
՚ի յայնմանէ վաշխառուութիւն.
և զմիմեանս ատելութիւն։

Պէն՝

Պէն՝ պտուիրէ կալ անբամբաս·
'ի յայս չարեացյորում թէ կաս:
Օի մի՛ հոգւոյդ առնեն վնաս·
'ի ձախակողմըն կալով դաս:
Նա՛ մի՛նախատ 'ի կեանս յայս·
յորում զարժանն ումեք ոչ տաս:
Տուր զանցաւորդ, զոր ստանաս·
և ա՛ռ զանանցըն, յոր դնաս·
Պէն՝ ջնջել ասէ զհոգւոյդ ջրովք·
յախտից մեղաց ջերմարտասուօք:
Օի լաւ է լալ աստէն կամօք·
և անդ ցնծալ մեծաւ փառօք·
Քան աստ խնդալ պէսպէս մեղօք·
և անդ կրճել խիստ ատամօք:
Նաւ այս սակաւ ժամանակօք·
և այն յաւէտ անթիւ ամօք:
Ոան՝ ռամիկ արանց հանուրց·
ոչ նախանձել խրատէ վարուց·
Նաւ գինարբուաց երգոց սլրուց·
մի հաղորդել չկոփ բարուց:
Օի փոխանակ աստէն ծաղուց·
կոծումն և լալ է անդ նոցունց
Ընդ մեծատանն այնմիկ դասուց·
որ փափաքէր կաթիլ մի ջուրց:
Մէն՝ սէր զ՚իս այս ախտաշարժ·
ատել խրատէ զաղտեղի դարշ:

Նաւ թէ մեղաց մի՛ լինիր բաժ.
ախտից տռուամբ ձգելով ՚ի քարշ:
Օ՛ր թէ մարմինդ ասասցէ վաշ.
հոգէկ հիւանդ լինի, և հաշ:
Թէ այժմ ուրախ առնէ և հրաշ.
Այլ յետոյ տայ քեզ մահու ճաշ:
եհ՛ն վարք ասէ պիղծ ճանաւանկ.
ո՛ն կամայն է յոյժ նկրհակ:
Նաւ որ ՚ի յայս սէր է համակ.
է աստուծոյ սիրոյն դիմակ:
Որդ՝ մի՛ ընկեր խիստ ախորժակ.
զանցաւորիս սիրոյ բաժակ:
Ո՛չ փոփոխեա՛ զմնրատեսակ.
յանապական սէրըն յստակ:
Տիւնն տէրանց և իշխանաց.
խրատ ընծայէ իմաստութեց.
Թէ մի՛ սիրէք ժողովեալ գանձ.
այլ՝ ըզժողով բարի արանց:
Օմաերիմն տ՛ուեթեց.
Եզհեաեօղսն քաջութեց:
Որք վ՛ա ձեր ՚ի մահ անձանց.
կամաւ դիմեն ո՛ղ ՚ի գանձ:
Բէն՝ տաա չէ բանի սկսուեալ.
այլ ակամայ բռնադբօսած:
Բայց դու զակինջդ առընթեր ած.
թէ զինչ խօսի՛ զմտաւ ած:
Սիրեա՛ բոլոր սրտի՛ զա՛ծ.

և օրինաց նորա խնամած ։
Զհոգիդ պահեա՛ յախտից մաքրած •
և ՚ի մեղաց միշտ լուացած ։
Ցօ՛ն՝ ցուցանէ միւս բան խրատ •
որ ՚ի չարեաց առնէ ազատ ։
Մի՛ նախանձիր բնաւ ընդ մրդ •
և մի՛ նենգեր զընկեր քո գաղտ ։
Զի աստուծոյ ծածկեալն է յայտ •
Եւ հատուսցէ փոխան քեզ դատ ։
Կամ՝ ՚ի աստի կեանքս անընդհատ •
կա՛մ ՚ի վերջին օրն հաստատ ։
Ւիւնն յօդական միայն է տառ •
բայց զոր յօդէ քեզ ՚ի խրատ առ ։
Յորժամ մեղաց դառն պատառ •
քեզ երևի քաղցր և դիւր առ ։
Նախ քան զուտելն ՚ի սպառ ։
յիշեա՛ զամօթ և զպատկառ •
Եւ շիջանի բոցն՝ որ ՚ի վառ •
և զգօնանայ միտքդ յամառ ։
Փիւրն փառաց է քեզ քարոզ •
այս խրատական բանից տալոյս •
Սամ՝ թէ սրտիւ լինիս ՚ի յոյզ •
և տաս անձել իբրև զբոյս ։
Զհոգիդ մաքուր պահէ և լոյս •
՚ի յաշխարհիս խաւարելոյս •
Եւ հանդերձեալ կենաց տալոյս •
պսակ առնուլ քեզ ընդ հանձոյս ։

Բաղէն կատարումն է այս տաղից
տայ ակնունել աւուրն ելից.
Ոչ ընդ սիրոյ ստորակայից.
միշտ բևեռել անլոյծ կապից:
Նաև ազատիլ յայժմուս ախտից.
ընդ Քրի գոլ խաչակից:
Լինել սրբոց քաղաքակից.
և անմարմնոցըն ձայնակից.

Նորոգ բանիւս այսմիկ հանդէս.
գումարելոց աստ տիրապէս:
Երգել տաղիւ հոմերապէս.
խառնեալ ի հիւթս հոգեպէս.
Բաժեալ ի ներքըս տարրապէս.
զանազանեալ տառիւ հանդէս.
Սա ոչ գիտնոց՝ այլ տղայապէս.
մանկանց տուեալ նուսխայապէս.
Ի թագուցեալըն մարմնապէս
երից յիսնից խորհրդապէս.
Սուրբ հոգևոր բանըս պէսպէս
որոց նպաստ եղև ներսէս:

Բան ներբողական ասացեալ նորին
ը̃ն ներբանեալ ՚ի նորա մանկանց
աստուածաբանից ։ ՚ի դի-
մաց այբուբենից ո-
տանաւոր չափ
հանգ ։

Այըն առաջին զքեզ տղայ·
Հանեմ յիմաստս գերակայ·
Երրորդութե́ մեծակայ·
Լինիս երկուք ստեղամբք նորա։
Բենն՝ բնութի բանի ՚ի.քեզ բղխէ·
կայծն իմաստից արբուցանէ։
Զեռմն իւրով վարդապետէ·
զխոնարհելն որդւոյ պատմէ։
Գեմն գանձէ քեզ բիւր բարի·
գրելով զիմաստս ՚ի տախտակի·
Ոնա արկ ՚ի.բոյժ պարանոյի·
որ պատուականն է քան զոսկի

Պան՝ դուռն բանայ քեզ գիտուն
ըղտաձայրին իմաստութե։
Բաղխեա՛ և մուտ արկութք.
մի արտաքոյ մնար հեղգութք։
Նշան՝ երկնայնոցն տայ ցանկալ.
'ի յերկրայնոցս 'ի բաց դառնալ.
Ուսմամբ գրոց զուարձանալ.
իմաստութըն ուրախանալ։
Օան՝ զարթուցինք զքեզ մինուկ.
ձայնիւ հնչմամբ ո՛չ թմբուկ։
Ոչ յուսմանք լինիր տաղտուկ.
զի մի տաս վայ անձինդ յատուկ.
Ին՝ երանութեց նախնի գոլով.
զքեզ հրաւիրէ դաւթեան երգով.
Եւ 'ի չարեաց հեռանալով.
խորհել յօրէնս տն սիրով։
Րթն՝ է քեզ խօսի զայս բան խրատ.
'ի յանխրատիցըն կալ 'ի զատ.
Օի մի տնկէն զինքեանցն արատ.
'ի սրտի քում ոչ զարմատ։
Փոն՝ թէ միտ դնես առէ ըմնլին.
իմաստութե սողոմոնին.
Ոչ կարօտիս իմում խրատին.
քանզի նովաւ խօսի հոգին։
Քէն՝ ժուժկալ լինել առէ յուսումն
թէև ապտակ առնուս յարքուն
ճայ

Հայեաց յոսկին, որ 'ի քրայումն·
զի ծեծելով առնու զմաքրումն:
Ինն՝ 'ի նանրութեանց ասէ՝ դարձիր·
և սուտ խաղօք մի՛ զբաղիր·
Ընդ անմիտ մանկանց մի՛ նախանձիր·
այլ իմաստնոց նմանեսջիր:
Լիւն՝ լուր ասէ հօր քո խրատու·
լե՛ր օրինաց մօր քո հըլու·
Վարդապետին հնազանդ կաց դու·
յորմէ շահիս բան ուսմանու:
Խէն՝ խրատէ խաղալ ընդ գրոց·
մի՛ ընդ անմիտըն տղայոց·
Այլ ընդ բանից մեծ իմաստնոց·
փոխան վիժ մանկըն զչար յիշոց·
Ծան՝ ծովու նման ասէ զիմաստ·
որ 'ի յերկնից իջեալէ աստ·
բայց զհոգւոյ քո առագաստ·
ծըծել մտօքըդ լե՛ր պատրաստ·
Կէն՝ կաթիլ միայն թէ առնուցուս·
'ի ջրոյն կենաց որպ մեղուս·
Ոչ ծարաւիս ասէ յայժմուս·
այլև գետոց բղխես առուս:
Հօն՝ հայեաց ասէ մանուկ և տես·
զինչ 'ի տախտակըդ գծագրես·
Ոի մոմեղէնի դու նման ես·
զգիրս որս կրկին գրես:
Ձան՝ ձայնէ առ քեզ մանուկ ուշիմ·

Թէ ականջօք լուր զբանս իմ.
Սաւանն գրոց լեր մտերիմ.
և բարձրամտաս դու 'ի յերկինս:
Դատն' զմեր փութէ քեզ լուսաւոր.
եթէ էջես մարդ մտաւոր:
Կրթեա՛ յիմաստութս հոգևոր.
որով լինիս դու երկնաւոր:
Ճէն' ճանաչել տայ զհանճար.
բատ առակաց բանին յարմար.
Որով խրատիս լինել արդար.
և աստուծոյ հաճոյարար:
Մէնն' մատուցանէ քեզ օրինակ.
զորս 'ի մանկանց բարեաց ունակ.
Օդանիէլ մանուկն յբատակ.
որ և ցանկայր նմա հրեշտակ:
Յին' յիշեա՛ ասէ զմանկունս երիս.
զաշակերտեալ դանիէլիս:
Օր թէ սոցա նման մաքրիս.
'ի հուր մեղաց ոչ այրեսցիս:
Նուն' նոյեանց և տես ասէ զյովսէփ.
զհրեշտակաց նմանն 'ի դէպ.
Պահեա՛ և դու զքեզ անվրէպ.
յեգիպտուհւոյն ախտին հնդէպ:
Շան' շնորհաց ասէ թէ եւ սիրող.
դու իմաստնոց լեր հետևող.
Արք առ իմաստն փափագող.
մինչև 'ի մահ եղեն ճգնող:

Ոն'

Ոն՝ ո՛վ դու աստ մանուկդ 'ի բոյս.
նման ա՛ռ քեզ զեղխէոս.
Որ 'ի մաշկեակըն հալեբյս.
եթող զսէր ստորնայնոյս ։
Չան՝ չարչարանաց աստ՝ համբեր.
պանդխտութե՛ ժուժկալ դու լեր.
Թէ հարկանիս՝ մի՛ երկմտեր.
վասն իմաստիցըն շահաբեր ։
Պէն՝ պատուէ՛րէ պարկեշտ լինել.
մի՛ զորովայնըդ խձողել.
Մի՛ զգինի բնաւ սիրել.
մի՛ տարաժամ՝ զբերանդ ածել.
Ջէն՝ ջանի՛ հասցես աստ շնորհից.
մի՛ ծոյլ կենար, և դեգերած.
Մի՛ սիրեր քուն դանդաղանաց.
մի՛ արթնութե՛ն զբաղանաց.
Ռան՝ ռահիւ հանէ զքեզ 'ի բարձունս
գնալ հոգւով ընդ իմաստունս.
Թէ զանձն քո տաս 'ի ձգունս.
ելցես յիմաստս գերաբունս ։
Սէն՝ սիրել խրատէ զնիւթ ուսման.
զխոհեմութե՛ն ասեմ և զջան.
Այլ և զխորհուրդըս մաքրակն.
որով հոգիքըն զօրանան ։
Վեւն՝ վարք զծիս այս ծնուցել.
թե՛ է ներհակ ուսման եղեալ.

Օի որ ախտիւք հոգւոյն զանգեալ·
նա 'ի շնորհաց հոգւոյն զատեալ:
Տիւնն՝ տայ քեզ խրատ քան հոգևոր·
պահել զհոգիդ զգուշաւոր·
Մ՛ի յո՛ք հպել արատաւոր·
և մի՛ ունել չար մերձաւոր:
Րէն՝ րաբունաբար վարդապետէ·
քեզ զբարիս ուսուցանէ·
Հնազանդ լինել ծերոց ասէ·
ո՛պ օրէնքըն պահանջէ:
Ցօն՝ յածուն ասէ խոնարհամիտ·
լե՛ր առ ընկերըն բարեմիտ·
Նու ոչ հպարտ բարուք, և բիրտ·
Թէ և շնորհ ունիս յոգիդ:
Իւնն՝ ւիւսէ ը̃ այս բանխայրումն·
մի՛ շատ խօսիլ, և վայրապար:
Մե՛ ծիծաղել անկարգաբար·
մի՛ վիճաբան լինել, և չար:
Փիւրն՝ փութա՛ ասէ վրժիլ անդուլ·
և 'ի շնորհաց չլինիս ամուլ·
Եթէ մտօքդ ես բութ և գուլ·
Քանի՛ զուսումն կե՛ր և կուլ·
Ռէն՝ քեզ համարել տայ բարեկամ·
որ վ̃ ուսմանն հարուն քեզ գան·
Քանզի ապտակ և գաւազան·
յետոյ բազում փառս քեզ տան:

Նա-

«Նախանձելի մարդկան լինիս ·
Թէ զվերոյ գրեալդ 'ի միտ ունիս ·
Ե՛կ բեր մանուկ զունկն քո յիս ·
լո՛ւր և անսա՛ խմ̃ում՝ բանիս ·
Բարուն լինիմ՝ բղխմամբ սրտիս ·
ուսուցանել քեզ զբարիս ։
Սիրեա՛ զուսումն, որով պատուիս ·
'ի յերկնայնոց և 'ի յերկրիս ։
Երանելի, և մեծ լինիս ·
Եթէ զերկիւղ տ̃ն ուսանիս ·
Սիրոյ 'ի բա՛ց լեր աշխարհիս ·
և յ̃յ սէրն վառիս ։
Ինձ լո՛ւր որդեակ հօր քո խրատիս ·
և յուսմանէ մի՛ ծուլասցիս ։
Եթէ 'ի յայս սէր բոբոքիս ·
անմահից կենաց ժառանգ լինիս ։

Սարկաւագին Մեծի Վարդապետին տառ-
ցեալ, նորա պետանիս Հան-
ջանց եկեղեցւոյ տաճարաց
պատճեալ՝ ըստ այբու-
բենից :

ԱՄԵՆայնի ըսկիզբն ես եմ.
դուք լուարուք զորինչ ասեմ.
ով մանկունք իմ՝ ըղ-
ձեզ խոր ասեմ.
և ըղձնութիս իմ ձեզ ձա ւեմ.
Զշնորհս իմաստիցըն ձեզ բաշխեմ.
իմաստասէր ուշիմ կազ մեմ.
քանզի առաւօտ եմ որ շնոր հեմ.
միայն ըղկամքն՝ ի փոյթ խընդ րեմ.
Բախեա՛ զդուռն թէ զայդ ու նիս.
մի՛ երկմտիր թէ շնորհք չու նիս.
միայն սիրեա՛ ըզսիրե լիս.
որ շտեմարան շնորհաց լի նիս.
Զի թէ շնորհաց մանուկ լի նիս.
և

և իմ հնազանդ ո՛չ գըտա   նխա·
մի՛ աշխատիր զի չընդու   նխա·
դու զիմաստից մաքուր հոգ իա·
Գ·երամաքուրն յո՛ զե   կոյս·
դըպրապետայն այսպէս ու   սոյց·
զի զմարգարիտն ետ ասպա   ցոյց·
և զանհնազանդսըն խո՛զ ե   ցոյց:
Որ զմարգարիտըն տայ նո   ցունց·
ներհակ լինի ա̃ն որ ծա   նոյց·
զի զմարգարիտն աղտեղա   ցոյց:
և զանհնազանդսն ո՛չ օգտե   ցոյց·
Դ·ուռն իմ նոցա է յոյժ փա   կած·
որք չնչախառն ասեն թէ   բա՛ց·
ներքուստ ձայնեմ թէ դո՛ւրադ   կայ·
քանզի չունիք զիմաստից   հայց:
Չունիք դուք բարք հնդ̃նդ ա   րմ̃նց·
ո՛չ պատմուճան մաքրասի   րաց·
մանկունք վ̃ն է՞ր ասէք թէ   բա՛ց·
քանզի չունիք զգեստ հարսան   եաց:
Ա·րդ եմ ձայնի՛ն ես նըրու՞ա   դող·
կոչեմ ըզձեզ իմ փափա   գող·
յառագաստ իմ դուք էք բնա   կող·
եկա՛յք կերա՛յք զհաց իմ՛ աղ   դող·
Ա·րուեստ իմ գոյն է բաղդա   տող·
սըրատեսայն եմ ես խընդ   րող·
վա՜ այնորիկ եմ՝ արտաք   սող·
կուրայն որ ո՛չ են իմ՝ տե   սող:

Օհա

Ո հանդամանս ընդհան դէս·
հնազանդութիւն առ՚ի քա նէս·
հարցումն արա վարդապե տէս:
նախ առաջին երկեղա պէս·
Դի՛ր նըպատակ ընդյուհան նէս·
որ՚ի լանջացըն նայա պէս·
զի մաքրեցաւ յայսմ՝ ի յախ տէս·
ցօղեալ զիմաստս անձրևա պէս:
Ի՛տևական բանս և ու ժեղ·
մեսակս ունի խոր և զօ րեղ
զի թէպէտ ոմն իմաստա զեղ·
սկիզբն իմաստից դ ընէր զեր կեղ·
Սակայն սա մայր է բազմա բեղ·
կազմէ պըտուղ.քաղցր և հա մեղ·
թէ զսա սիրես լինիս բա նեղ·
գեղգեղափայլ.քան ըզըխ րեղ:
Ընդ սոյն բանիս և զայն յօդ եա·
վարդապետին սիրով ան սա·
մի դու լինիր իբր անըզ գամ·
անընդունակ խրատու նո րա
Ի եր օրինակ սամոււ է լայ·
թէ նա զխորդ անսայր հեղ եայ·
ոչ ոփնիբէս փենինէհե զայ·
ուրք.քամահօղ դ ըտան նը մա:
Թ ւէ զքեզ խրատէ ազդողա բար·
մի երկընչիր ան յուսա բար·
եթէ սիրէ զքեզ հայրա բար·
մի

մի՛ վըստահիր ո՛չ ղալ մար։
Թւէ ապստակէ իշխանա բար·
մի՛ երկմըտիր ծառայա բար·
այլ աղերսեա՛ որդիա բար·
շարժեա՛մ 'ի գութ ո՛չ ընդ հայր·
Զօրացի՛ր մանուկ իմ խոհա կան·
վ՟ն այն կրկնեմ վերըստին բան·
զվարդապետին քում հըրա ման·
մի՛ երկրորդեր կըրկին ան գամ·
Յոգունք շնորհաց ո՛չ օգտե ցան·
որք անհնազանդ նըմին գը տան·
բազումք հասան 'ի կէտն ուս ման·
թէպէտ անշնորհ ներհունա ցին։
Իսկ այս բանիս լե՛ր հաւա նող·
ա՛ռ ապացոյց զյակոբ խա բող·
որ եղև նա իբրև ըզ գող·
հնազանդութ՟ եղև իշ խող·
Երէցն եսա՛ւ ապըստամ բող·
անդրանկութ՟ըն կորու սող·
թէպէտ յետոյ եղև ժը տող·
զնա յակոբայ ծառայ և թող·
ըստղութ՟ինն է քեզ բա րի·
Մանուկ դու լե՛ր զգաստ և ա րի·
արա՛ ըզկամքըդ կա՛ռ բըր տի·
առ խըրատուն վարդապե տի։
Քանզի այսէ խաչն յիսու սի·
որ պահանջէ՛ յամենայ նի·

զի

զի 'ի յանձուկ ճանապար հի·
նա ընթանայ որ զայս ու նի:
Խորհուրդ բանում քեզ գիտու թե·
ան 'ի շահից հնազանդու թեան·
զուշիմութ̃ի ըզգաստա կան·
զհամեստութ̃իըն մաքրա կան·
Որք և սոցունց բարք կազմե ցան·
հասին 'ի կէտըն մարդկու թ̃ե·
'ի մարդկանէ յոյժ յարգե ցան·
և աստուծոյ հաճոյա ցան·
Ծանիր և զայս մինուկ հա մեստ·
զհամեստութ̃ե մնաանց աք ո̂եստ·
ա́ն ըզխըրատ լինէն պա հեստ·
քոյին բարուցդ արա́ ըզ գեստ:
Եթէ նըստիսդ և թէ յառ նեսդ·
և թէ խօսիսդ և թէ լը ռեսդ·
յամենայնի լե́ր դու հա մեստ·
մի́ խըստամբակ լինիր և հեստ:
Կարգեա́ սահման անձինըդ .քոյ·
յորժամ նստիս ընդ եղբարս .քոյ·
մի ըզկուռս .քո տացես որ մոյ·
մի́ մեկներ զոտս ըստ անսա նոյ:
Մի́ հայեսցիս այլ ընդ այ լոյ·
մի́ թանձրասցիս լի́քր 'իքը նոյ·
այլ զծունկս .քո ուղիղ մա ծո́·
ծածկեա́ զմարմինդ հնդձի́ւ .քո:
Տասպակաց զխըրատս պա հեա́·

զկե

զկերոյ դրեալս սառուցի՛ն ի   մա՛·
բայց զկ̃դպետս այսմիկ պատ   ռեա՛·
կանգուն կալով սպասաւոր   եա՛։
Թէ հրամայէ՝ ապա՛ բազ   մեա՛·
և զգաստութի՛ւն զնա նկա   տեա՛·
Թէ խրատ տայցէ՝ ա՛ռ և մա   լեա՛·
ապա թէ ոչ՝ բանս ինչ խո   կա՛։
Զայն խըրատու մարդասպե   տին·
քեզ քաղցրասցին քան ըզմեղ ու՛րին·
որպէս երբեմըն յիսու   սին·
հարիւրաւոր յերկիր բա   րին։
Ա՛ւ թէ տայցես զպատասխա նին·
հա՛ւանական լիցի ներ   մին·
որպէս երբեմն ՚ի տաճա   րին·
զօ̃ն յիսուսէ՝ զարմանայ   ին։
Պ ամբարապէս մինուկ փայ լիս·
Թէ իմացես զխորհուրդ բա   նիս·
ընդ քո եղբարս յորժամ   ճաշիս·
խենեշաբար մի՛ կորաս   ցիս·
Իբր անասուն մի՛ փութաս   ցիս·
որպէս գազան մի՛ յագես   ցիս·
զգլուխդ ու ղեղ կա՛լ ըստ խրա տիս·
որ յամենայն մարդկան գովիս։
Ճառեմ զբանս իմ օրինա   կով·
մինուկ լսէ զխրատս իմ հոգ   ւով·
պարկեշտ պահեա զքեզ կերակ րով·
ըստ դանիէլի անառաղ կա   լով·

Որ ըզպատուհասըն պահե լով.
պայծառացան մաքուր հոգ ւով.
արժանացան սուրբն սըր տով.
զառաջիկայն գուշակե լով:

Մանուկ կամիմ քեզ բան խօ սել:
զխորս իմաստից ուսուցա նել:
զի մանկութե՛ դու ես ար բել:
դարձեալ գինւով զքեզ մի՛ զմիջ լել:
Պարտէ քեզ զայն բաժակն ընտ րել:
զոր Տէրն ասաց կամիմ ըմ պել:
և այն մանկանցըն 'նըմա նել:
որ 'ի սկիւթ լեառն են բնա կել:

Յորժամ 'ի սկիւթ գինի բե րան.
առնուլ եղբարցն անտի սա կան.
մանուկ եղբայր ոմն տե սան.
և 'ի տեղւոյն փութով փա խեան:
փախըստենէն տունըն մը տան.
որ 'ի յընթացս հանդիպե ցան.
յոր առաջնորդն ուրախա ցան.
գովմամբք 'ի գիրկս իւր ընկա լու:

Նորոգ մանուկ իմ բանա ւոր.
յորժամ 'խօսիս լե՛ր երկնա ւոր.
պահեա՛ ըզձայնըդ չափա ւոր.
կազմեա՛ ըզբանսըդ կարգա ւոր:
Գըրչութըդ կա՛լ խորհըրդա ւոր.
գիտեա՛ ակամբըդ նուրբ և խոր.
կըցեա՛ ըզձեռքըդ դիպա ւոր.

որով:

որով կոչիս այր մըտա ծոր։
Շնորհօք սիրող զխրատս իմ յորդ եամ
և առաջի ծերոց լը ռեամ
դու իմաստնոց ունկն դըր եամ
և զմեծ եղբարսըն մեծա րեամ։
Օ կրտսեր եղբարսըն խըրա տեամ.
զհիւրսըն յօժ իր սրտիւ պատո ւեամ.
ամենեցուն երկրպագ եամ
զքեզ անսախտամն ծառայ ա բար
Ուշիմ՝ մանուկ և զայս ըն կալ.
ծեր տեսանես զխոհեմ եղ բայր.
եթէ խօսիս բանս ինչ յար մար.
կայց՝ դու լուին և ան բար բառ.
Տես զյոհաննէս զիարդ մը նայր.
'ի դուրս այրին մինչ պետրոս գայր.
տես ըզպօղոս զիա՛րդ ան սայր.
նա սիմոնի մինչ 'ի հռօմ կայր։
Չէ պարտ համբակ քեզ ծիծա ղիլ.
այլ թէ հարկիս միայն ժըպ տիլ.
մի՛ ընդ եղբարսըն վատա հիլ.
և մի՛ 'ի չար կատակն յար իլ։
Օ երեկօրլի մանկանցն ո ձիր.
որք պատժեցան յարջէ՝ ծա նիր.
զեղխանէի կատակն ու սիր.
եթէ զիա՞րդ՝ և զգուշա ցի՛ր։
Պատուիրեմ քեզ 'ի յայս մար դել.
և զհայելուն ոճն ուսա նել.

մի՛

մի՛ գեղջկապէս հայեցա առ նել:
մի՛ յարաժամ՝ յիրս ինչ պըշ նել:
Լ․ԱՂ՝ ի կողմանց գաղտ՝ նըկա տել:
ընաւ՝ զդըլուխն գէթ չըշար ժել:
թէ շահաւէտ է՝ նըշմա րել:
և զորմնուոմն անյայտ առ նել:
Պահ քեզ վառեմ փայլողա պէս·
թէ զոր խո՛րտեմն առնես այսպէս·
թէ ծարաւ՝իս դու ՚ի հան դէս·
պահեա՛ ըզքեզ ժուժկալա պէս:
Թ․է գայ յօրանջն անասնա պէս·
պընդեա՛ զշըթ ունսըդ մըդկա պէս·
թէ ըմպես ջուր առանձնա պէս·
մի հնչեսցես ձայնա պէսպէս·
Աամիկ արանցն որ անմա քուր·
մի՛ նախանձիր մանա՛ւկ մա քուր·
որք ըզպատճառ ևըզքա րուր·
մեղք քեզ յօդեն իբր ըզքը լուր·
Ն․ԱԼ զպտձուայըն չար ա նուր·
՚ի քո՛ բարուցդ արա՛ թա փուր:
թէ բորբոքիս ա՛ռ դու ըզ ջուր·
և զնա շիջո՛ որպէս ըզ հուր:
Սիրեա՛ որդեակ իմ ըզգ-այ ուն·
զխմաստ հոգւոյն խոր և ան հուն·
ո՛չ զմեծութիս այս՝ որէ խուն·
ո՛չ ըզկենցաղս այս անկայ ուն·
Ն՝ յամապացոյց դէ՛ր և քա նոն·

զմա-

զմանուկն ուշիմ ըզսողո մոն.
որ մաղթեաց առ տէր գերա գոյն.
տուր ինձ զիմաստըս ո՞ր հոգւոյն։
Ոէհ անկատակ ուսումնա սէր.
արա՛ զընութ(թ)ի քո հարցա սէր.
որպէս յո՛ն որ հարցա նէր.
և՚ի տաճարն հետազօ տէր.
Ոչ թէ կարօտ էր՝ զայն առ նէր.
այլ զքեզ լինքեամբ ուսուցա նէր.
առնել զմանուկդ ածա սէր.
կազմել զհամեակդ իմաստա սէր։
Տէս և հայեա՛ց դու ա՛յլ համ՝ բակ.
որ յիմաստից եղեր հա սակ.
յերկուց իրաց զգուշ լեր հա մակ.
պահել զիմաստըս քո յըս տակ.
Օ յովսէփ նմին դէր նըպաստ ակ.
լեր նախանձուն անընդու նակ,
միւսումն արա զնա քեզ պը սակ.
քակել զախտիցըն համգա նակ.
Բարունօրէն զոր ասա ցի.
զհնազանդութե շահն ուսու ցի.
մանուկ խօսել երկրորդե ցի.
զի հեշտալի ձայնս ինձ թըռու ի.
Այս օրինակ բազումու նի.
դու հաւաքէ՛ ՚ի մի տե ղի.
հիւսեա՛ պըսակըս ցանկա լի.
դի՛ր ՚ի գլուխըդ պանծա լի.

Ցո ցից զհայրն՝ որ ետ չոր փայտ·
աշակերտին թէ տընկեալ այդ·
տուր յարաժամ ջուր յորդա ռատ·
զոր և արար մինչուկն ըզխ րատ։
Օ՛ի թէպէտ ջուրն էր յոյժ բա ցատ·
այլ նա զերկամ եղև աշ խատ·
որ ետ պըտուղ առեալ ար մատ·
դու հաւատամ՝ որդեակ հաս տատ։
Խուսեա՛ ընդ այս բանիւ յար մար·
զմէհ ումն արքայ որ փորձա քար·
կոչեաց զորդիսն իւր հաւա սար·
ետ 'ի նմ՟ զակըն պայ ծառ·
Րսաց փըշրել յօժարա բար·
զոր չարարին հրաժարս բար·
միայն կըրտսերն զհրամ՟նն ա ռար·
և զիմ՟րութն ժառանգն է առ·
Փայլեա՛ մինչուկ հնազանդ օ րէն·
մարզեա՛ց 'ի վեհ ձեմարա նէն·
'ի պղատոնի աշակեր տէն·
յարիստոտէլ նըրբախօ սէն։
Որ զդասն առէր երկիւղօ րէն·
և ոչ նըրատէր ծառայօ րէն·
զպղատոն պատուէր մծօ րէն·
մինչև 'ի մահն որ էր օ րէն։
Քեզ յարացոյց այսըմ՝ բա նիս·
քաղցըր թուեսցին ըզխոր հիս·
միայն ըզգա՛ թէ ճաշա կիս·

'ի

'ի կենցաղոյս հրաժարես ցիսէ
Անկայութե՛ն պարապես ցիս·
յիմաստութե՛ն կետրըն հաս ցիս·
'ի ներհունաց գովլիս յաս տիս·
և անդ փայլիս որպէս յապալիս:

Վէ՛ր և մալեա՛ն որդեակ զի մսաստ·
որով լիցիս արի և զ գաստ:
Աշխարհս է ծով ալիա սաստ·
լե՛ր դու արագ դիտօղ նա ճաստ:
Րետեա զմարմնոյդ ըզչըմնչին լաստ·
կազմեա՛ զհոգւոյդ.քո զառա գաստ:
Առ ըզ հոգւոյն հողմըն պատ ճաստ·
զե՛կեա՛ն խորատի՛ս և լե՛ր պատ րաստ·
Պահեա՛ ըզ.քեզ յաստի՛ս ըզ գաստ·
զի մի՛ սոցունց արկցիս տա պաստ:
Երանելի և բարե բաստ·
լիցիս թէ յիմն հասցես ե րաստ:
Տալով ընկալ զխրատս իմ՛նըր պաստ·
Թէպէտ վիպօղս եմ յոյժ նըրո ճաստ:
Ա՛սա ընծայ սուղ իմն և փաստ·
նորամարգլիցն որք 'ի ջահ աստ:

Աղօթք խոստովանութեան անձին հաւատացելոյ՝ ՚ի Քն։ Որ արարեալ է Տն Ներսէսի Հայոց Կաթողիկոսի ։

Հաւատով խոստովանիմ և երկրպագանեմ քեզ՝ Հայր և Որդի և սբ Հոգի · անեղ և անմահ բնութիւն · արարիչ հրեշտակաց, և մարդկան, և ամենայն եղելոց · ողորմեա՛ քո արարածոց ։

Հաւատով խոստովանիմ և երկրպագանեմ քեզ՝ անբաժանելի լոյս, միասնական սբ Երրորդութիւն և մի Ածութիւն ։ Արարիչ լուսոյ, և հալածիչ խաւարի · հալածեա՛ ՚ի հոգւոյ իմմէ զխաւար մեղաց՝ և անգիտութեան · և լուսաւորեա՛ զմիտս իմ ՚ի ժամուս յայսմիկ

միկ աղօթել քեզ 'ի հաճոյս՝ և ընդունել 'ի քէն զխնդրուա՛ծս իմ. և ողորմեա՛ ինձ բազմամեղիս։

Հա՛յր երկնաւո՛ր Ա.Ծ ճշմարիտ, որ առաքեցեր զորդին քո սիրելի 'ի խնդիր մոլորեալ ոչխարին։ մեղայ յերկինս և առաջի քո. ընկալ զիս որպէս զանառակ որդին. և զգեցո՛ ինձ զպատմուճանն զառաջին, զոր մերկացայ մեղօք. և ողորմեա՛ քո արարածոյ, և ինձ բազմամեղիս։

Որդի Ա.Յ Ա.Ծ ճշմարիտ՝ որ խոնարհեցար 'ի հայրական ծոցոյ, և առեր զմարմին 'ի սրբոյ կուսէն Մարիամայ, վասն մերոյ փրկութե՛. խաչեցար և թաղեցար՝ և յարեար 'ի մեռելոց՝ և համբարձար առ հայր։ մեղայ յերկինս և առաջի քո. յիշեա՛ զիս որպէս զաւազակն յորժամ գաս արքայութբ քով. և ողոր.

Հոգի Ա.Յ Ա.Ծ ճշմարիտ, որ իջեր 'ի յորդանան և 'ի վերնատունն. և լուսաւորեցեր զիս մկրտութբ սբ աւազանին։ մեղայ յերկինս և առաջի քո. մաքրեա՛

զիս վերստին Աստուածային հրով քով որպէս հրեղէն լեզուօք զառաքեալսն. և ողորմեա.

Անեղ բնութիւն, մեղայ քեզ մտօք իմով, հոգւով և մարմնով իմով. մի յիշեր զմեղս իմ զառաջինս վասն անուանդ քում սրբոյ. և ողորմեա.

Տեսող ամենայնի, մեղայ քեզ խորհրդով բանիւ, և գործով. ջնջեա՛ զձեռագիր յանցանաց իմոց. և գրեա՛ զանուն իմ՝ ի դպրութեան կենաց, և ողորմեա.

Քննող գաղտնեաց մեղայ քեզ կամաւ և ակամայ՝ գիտութեամբ և անգիտութեամբ. թողութիւն շնորհեա՛ մեղաւորիս. զի ի ծննդենէ աւազանին մինչև ցայսօր մեղուցեալ եմ առաջի Աստուածութեան քոյ զգայարանօք իմովք և ամենայն անդամօք մարմնոյս.

Ամենախնամ Տէր դիր պահապան աչաց իմոց զերկիւղ քո ո՛չ ևս հայիլ արատ, և ականջաց իմոց, ոչ ախորժիլ լսել զբանս չարութեան. և բերանոյ իմոյ ոչ խօսիլ զստութիւն, և սրտի իմոյ

ոչ

ոչ խորհիլ զչարութի՛ւ, և ձեռաց
իմոց ոչ գործել զանիրաւութի՛ւ.
և ոտից իմոց ոչ գնալ 'ի ճանա-
պարհս անօրէնութե՛ան. այլ ուղ-
ղեա՛ զշարժումն սոցա լինել ըստ
պատուիրանաց քոց յամենայնի. և
ողորմեա՛:

Հուրկենդանի Տէ՛ր, զհուր սի-
րոյ քոյ՝ զոր արկեր յերկիր, բոր-
բոքեա՛ յանձն իմ, զի այրեսցէ
զախտ հոգւոյ իմոյ. և սրբեսցէ
զխիղճ մտաց իմոց. և մաքրեսցէ
զմեղս մարմնոյ իմոյ. և վառեսցէ
զլոյս գիտութե՛ան քո 'ի սրտի ի-
մում. և ողոր:

Իմաստութի՛ւ հօր Յի՛ս, տո՛ւր
ինձ զիմաստութի՛ւ զբարիս խոր-
հիլ և խօսիլ և գործել առաջի
քո յամենայն ժամ. 'ի չար խոր-
հրդոց 'ի բանից և 'ի գործոց փր-
կեա՛ զիս. և ողոր.

Կամեցող բարեաց Տէ՛ր կամա-
րար. մի՛ թողուր զիս 'ի կամս
անձին իմոյ գնալ. այլ առաջ-
նորդեա՛ ինձ լինել միշտ ըստ կա-
մաց քոց բարեսիրաց. և ողոր-
մեա՛:

Տէր-

Արքայ երկնաւոր, տո՛ւր ինձ զարքայութ̃ի քո, զոր խոստացար սիրելեաց քոց և զօրացո՛ զսիրտ իմ ատել զմեղս. և սիրել զքեզ միայն, և առնել զկամս քո. և ողոր.

Խնամօղ արարածոց, պահեա՛ նշանաւ խաչի քո զհոգի և զմարմին իմ, 'ի պատրանաց մեղաց, 'ի փորձութեանց դիւաց և 'ի մարդոց անիրաւաց: և յա̃մ վտանգից հոգւոյ և մարմնոյ, և ողոր:

Պահապան ա̃մի Ք̃ս, աջ քո հովանի լիցի 'ի վերայ իմ 'ի տուէ և 'ի գիշերի, 'ի նստիլ 'ի տան, և 'ի գնալ 'ի ճանապարհ, 'ի ննջել և 'ի յառնել. զի մի՛ երբէք սասանեցայց. և ողոր.

Ա̃ծ իմ, որ բանաս զձեռն քո և լնուս զամենայն արարածս ողորմութ̃ք քով. քեզ յանձն առնեմ զանձն իմ. դու հոգա՛ և պատրաստեա՛ զպէտս հոգւոյ և մարմնոյ իմոյ յայսմ հետէ մինչև յաւիտեան. և ողոր:

Դարձուցիչ մոլորելոց, դարձո՛ զիս 'ի չար սովորութ̃եց իմոց 'ի

բարի

բարի սովորութի՛, և բնակեա՛ 'ի հոգի իմ զսոսկալի օր մահուն և զերկիւղ գեհենոյն և զսէր արքայութեա՛ն· զի զղջացայց 'ի մեղաց, և գործեցից զարդարութի՛·
և ողոր:

Աղբիւր անմահութե՛, աղբերացո՛ 'ի սրտէ իմմէ զարտասուս ապաշխարութե՛ որպէս պոռնկին· զի լուացից զմեղս անձին իմոյ յառաջ քան զելանելն իմ յաշխարհէս· և ողոր:

Պարգևիչ ողորմութե՛, պարգևեա՛ ինձ ուղղափառ հաւատով և բարի գործով, և ս̃բ մարմնոյ և արեան քոյ հաղորդութ̃բ գալ առ քեզ· և ողոր·

Բարերար Տէր· հրեշտակի բարւոյ յանձն արասցես զելս քաղցրութ̃բ աւանդել զհոգի իմ· և անխռով անցուցանել ընդ չարութի՛ այսոցն որք են 'ի ներքոյ երկնից· և ողոր·

Լոյս ճշմարիտ Ք̃ս, արժանաւորեա՛ զհոգի իմ ուրախութ̃բ տեսանել զլոյս փառաց քոց, 'ի կոչման աւուրն· և հանգչիլ յու-

սով

սուլ բարեաց յօթևանս արդարոց մինչև յօր մեծի գալստեան քո. և ողոր:

Դատաւոր արդար, յորժամ գաս փառօք հօր դատել զկենդանիս և զմեռեալս՝ մի՛ մտաներ 'ի դատաստան ընդ ծառայիս քո, այլ փրկեա՛ զիս 'ի յաւիտենական հրոյն. և լսելի արա՛ ինձ զերանաւէտ կոչումն արդարոց յերկնից արքայութ̃իդ. և ողոր:

Ամենողորմ Տ̃ր, ողորմեա՛ ամենայն հաւատացելոց 'ի քեզ. իմոց և օտարաց, ծանօթից և անծանօթից, կենդանեաց, և մեռելոց. շնորհեա՛ և թշնամեաց իմոց և ատելեաց զթողութ̃ի, որ առ իս յանցանաց. և դարձո՛ զնոսա 'ի չարեացն, զոր ունին վասն իմ: զի ողորմութ̃ե քում արժանի եղիցին. և ողոր:

Փառաւորեալ Տ̃ր, ընկա՛լ զաղաչանս ծառայիս քո, և կատարեա՛ 'ի բարի զխնդրուածս իմ. բարեխօսութ̃բ սրբուհւոյ Ա̃ծածնին, և Յովհաննու մկրտչին, և սրբոյն Ստեփաննոսի նախավկայ-

կայն, և սրբոյն Գրիգորի մե֊
րոյ լուսաւորչին. և սրբոց առա֊
քելոց, և մարգարէից, և վարդա֊
պետաց, և մարտիրոսաց, և սր֊
բոց հայրապետաց, և ճգնաւո֊
րաց, և կուսանաց, և ամենայն
սրբոց քոց երկնաւորաց՝ և երկ
րաւորաց. և քեզ փառք և
պագութիւն անբաւ ան
բոլորութեամբ 'ի յաւ
իտենից.

Աղօթք
նորք

Որդի
նեա
հօրն
Որ ա

և ոչինչ. որ 'ի
նշուլից ողորմ
հալին մեղք, հա
ջին յանցանք
խորտակին շղթայք
նին մահացեալք,

ուծանք · ողջանան վէրք, բառնին
ապականութիւնք · տեղի տան
ախտութիւնք, նահանջին հեծութիւնք·
փախնու խաւարն, մեկնի Ազգն ·
մեր· ։ մառախուղն , փարատի
մռայլն, պատառի աղջամուղջն, վէ-
րանայ մութն , գնայ գիշերն ,
…ագրի տագնապն, չքանան չա-
…ծին յուսահատութիւնք·
…արէ ձեռն քո ամե-
…ամի, որ ոչ եկիր
…կան հոգիս ,
…թող ինձ զան-
…մ ողոր-
…յն ձս եր-
…անզննին ,
…ծագայ
…և յամ…
…եալդ ի…
…հօր և հո-
…քյաւ…

Ր. Զ.

Նուէր

Սրբաթղթեան Գրադարանին

ՏՐ. Օրդ. Մայասեանէն

8-7-1975 [illegible]

Հօր. Անդրէի Նոր
ընծայած աստուածաշնչն է:
որ 1723-ին եւս տպուած
է ԸՏ դպրապետ Մեծին
Մխիթարեանի ձեռա-
կանութեամբ

Գ.Ք.